

วิสัยทัศน์อาเซียน (ASEAN Vision)

วิสัยทัศน์อาเซียน 2020 (พ.ศ. 2563) เกิดจากคำประกาศของผู้นำรัฐและหัวหน้ารัฐบาลของประเทศสมาชิกอาเซียน ในการประชุมสุดยอดอย่างไม่เป็นทางการ ครั้งที่ 2 เมื่อวันที่ 15 ธันวาคม 2540 ณ กรุงกัวลาลัมเปอร์ ประเทศมาเลเซีย เพื่อกำหนดเป้าหมายวิสัยทัศน์ของอาเซียนในการเข้าสู่ศตวรรษที่ 21 โดยมองว่า ณ ขณะนั้นอาเซียนมีความพร้อมแล้ว ทั้งด้านศักยภาพทางเศรษฐกิจ เสถียรภาพทางการเมืองภายในประเทศ ความมั่นคงทางการเมืองระหว่างประเทศและความเติบโตก้าวหน้าทางสังคม ด้วยความมั่นใจในความแข็งแกร่งและศักยภาพของตน ผู้นำชาติอาเซียนได้รับรองเอกสาร วิสัยทัศน์ 2020 ASEAN Vision 2020) สู่การเป็น A Concert of Southeast Asian Nations หรือความสมัครสมานร่วมมือกันของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยได้วางหลักการเพื่อให้อาเซียนบรรลุในวิสัยทัศน์อาเซียน 2020 คือ

1. วงสมานฉันท์แห่งประชาชาติเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (A Concert of Southeast Asian Nation)
2. หุ้นส่วนเพื่อการพัฒนาอย่างมีพลวัต (A Partnership in Dynamic Development)
3. มุ่งปฏิสัมพันธ์กับประเทศภายนอก (An Outward-looking ASEAN)
4. ชุมชนที่สังคมเอื้ออาทรต่อกัน (A Community of Caring Societies)

ต่อมาในการประชุมสุดยอดอาเซียน ครั้งที่ 9 ที่เมืองบาหลี ประเทศอินโดนีเซีย ผู้นำอาเซียนได้ตอบสนองต่อการบรรลุวิสัยทัศน์อาเซียนเพิ่มเติม โดยได้ลงนามในปฏิญญาว่าด้วยความร่วมมืออาเซียนฉบับที่สอง (Declaration of ASEAN Concord II หรือ Bali Concord II) เห็นชอบให้มีการจัดตั้งประชาคมอาเซียน (ASEAN Community) ภายในปี 2563 ประกอบด้วยสามด้านหลัก ได้แก่ ประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน (ASEAN Political-Security Community : APSC) ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community : AEC) และประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASEAN Socio-Cultural Community : ASCC)

ในการประชุมสุดยอดอาเซียน ครั้งที่ 12 เมื่อเดือนมกราคม 2550 ที่เมืองเซบู ประเทศฟิลิปปินส์ผู้นำอาเซียนได้ลงนามปฏิญญาเซบูว่าด้วยการเร่งรัดการจัดตั้งประชาคมอาเซียน 2558 (Cebu Declaration on the Acceleration of the Establishment of an ASEAN Community by 2015) เพื่อให้อาเซียนสามารถปรับตัวและจัดการกับประเด็นท้าทายของทุกมิติ ในสถานการณ์โลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว หลังจากนั้นอาเซียนจึงได้จัดทำแผนงานการจัดตั้งประชาคมอาเซียน (Roadmap for ASEAN Community 2015) ขึ้น ซึ่งได้รับรองโดยผู้นำอาเซียนเมื่อการประชุมสุดยอดอาเซียน ครั้งที่ 14 ที่ประเทศไทย

ความท้าทายต่อวิสัยทัศน์อาเซียน 2020

แม้ว่าผู้นำประเทศอาเซียนได้ยอมรับวิสัยทัศน์อาเซียน 2020 ซึ่งได้วาดภาพอาเซียนที่เป็นประชาคมสมานฉันท์อันมีพลวัตต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกขึ้น ในความเป็นจริงนั้นอาเซียนยังต้องเผชิญกับความท้าทายอีกมากกว่าที่จะสร้างสิ่งที่แสดงวิสัยทัศน์ไว้ได้

ก. ความท้าทายด้านสังคมและวัฒนธรรม อาเซียนต้องอาศัยความร่วมมือของประชาชนเป็นอย่างมาก ปัจจุบันพลเมืองอาเซียนยังขาดความรู้สึกความเจ้าของและยังไม่มีโอกาสเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจการอาเซียนมากนัก โดยปรกติผู้ที่มีส่วนร่วมส่วนใหญ่คือผู้นำประเทศ รัฐมนตรีหรือเจ้าหน้าที่หน่วยราชการเท่านั้น

ข. ความท้าทายด้านการเมืองและความมั่นคงของอาเซียน

1. การสร้างค่านิยมร่วมกัน เนื่องจากความหลากหลายของวัฒนธรรมทางการเมืองของประเทศสมาชิกอาเซียน และการที่แต่ละประเทศยังไม่มุ่งไปสู่การสร้างผลประโยชน์ร่วมกันของประชาคมอาเซียน อย่างชัดเจน ส่วนหนึ่งของปัญหาเกิดจากการที่ระบบสถาบันของอาเซียน ที่จะช่วยส่งเสริมค่านิยมอาเซียนยังอ่อนแอ โดยเฉพาะสำนักเลขาธิการอาเซียน

2. การที่ยังไม่มีความไว้วางใจกัน ระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียน เนื่องจากประเทศต่างๆยังอยู่ในสภาพที่ต้องแก่งแย่ง ซึ่งผลประโยชน์กัน เช่น ปัญหาข้อพิพาทเกี่ยวกับพรมแดน การแสวงหาผลประโยชน์จากทรัพยากรทะเล ซึ่งมีส่วนทำให้เกิดความตึงเครียดในทะเลจีนใต้

3. มีประเด็นความอ่อนไหวสูงในแต่ละประเทศสมาชิกหรือระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียน ซึ่งสร้างข้อจำกัดทำให้กลไกที่กำหนดไว้ทำงานไม่มีประสิทธิภาพ เช่น สิทธิมนุษยชนในประเทศเมียนมาร์ การพัฒนาเสถียรภาพทางการเมืองในไทย เป็นต้น

ค. ความท้าทายด้านเศรษฐกิจ

1. วิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจ ปี1997 ได้ส่งผลกระทบต่อ การขยายตัวทางเศรษฐกิจและอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ เป็นอย่างมาก ซึ่งจุดนี้ได้บ่งทอน เป้าหมายของวิสัยทัศน์อาเซียน 2020 จะเห็นได้ว่า กลไกใหม่ๆ เช่น ความร่วมมือทางการเงินระหว่างสมาชิกอาเซียน นอกจากเรื่องค้า ไม่ทันการ ยังไม่มีผลในการปฏิรูปเศรษฐกิจของประเทศนั้นๆ ทั้งนี้การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจในเวลาต่อมา ยังทำให้อาเซียนเป็นสังคมที่เอื้ออาทรกันน้อยลงด้วย เพราะวิกฤตการณ์เศรษฐกิจได้ก่อให้เกิดผลกระทบต่อคนยากจน และคนที่ด้อยโอกาส โจทย์ที่ท้าทายสำหรับการพัฒนาทางเศรษฐกิจ คือ จะทำอย่างไรให้อาเซียนมีพัฒนาการทางเศรษฐกิจที่มั่นคง ยั่งยืนและเป็นธรรมต่อประชาชนทุกภาคส่วน

2. ประเทศสมาชิกยังคงปกป้องผลประโยชน์แห่งชาติของตนเป็นหลัก และการหารายได้เข้าของประเทศสมาชิก มีลักษณะเหมือนกัน คือ รายได้หลักของประเทศมาจากการเก็บภาษีศุลกากรสินค้าการเข้า-ออก ซึ่งการรวมกลุ่มเป็นประชาคมอาเซียนให้ยกเลิกการเก็บภาษีระหว่างกันหรือเก็บภาษีให้น้อยลง แต่ประเทศสมาชิกไม่สามารถสละรายได้ส่วนนี้ได้ เนื่องจากเป็นเงินที่ต้องนำมาพัฒนาประเทศ การรวมกลุ่มเพื่อให้เกิดการค้าเสรีระหว่างประเทศในภาคีจึงทำได้ยาก นอกจากนั้นประเทศสมาชิกยังผลิตสินค้าเหมือนๆ กัน ทำให้ต้องแข่งขันกันเองในตลาดโลก อีกทั้งไม่ก่อให้เกิดการซื้อขายระหว่างกันเองในหมู่สมาชิก

3. ประเทศในอาเซียนพยายามพัฒนาอุตสาหกรรมภายในประเทศ เพื่อทดแทนการนำเข้า แต่ละประเทศพยายามส่งเสริม พัฒนาและคุ้มครองอุตสาหกรรมในประเทศตน โดยการใช้กำแพงภาษีหรือโควต้า ซึ่งสวนทาง

กับหลักการในการรวมกลุ่มและตลาดการค้าเสรี ดังนั้นข้อตกลงใน AFTA ของอาเซียนหลายข้อ จึงยังไม่ได้รับการปฏิบัติ

ที่มา :

http://wiki.kpi.ac.th/index.php?title=%E0%B8%A7%E0%B8%B4%E0%B8%AA%E0%B8%B1%E0%B8%A2%E0%B8%97%E0%B8%B1%E0%B8%A8%E0%B8%99%E0%B9%8C%E0%B8%AD%E0%B8%B2%E0%B9%80%E0%B8%8B%E0%B8%B5%E0%B8%A2%E0%B8%99_2020